

РІВЕНЬ ПРОДУКТИВНОСТІ ТЮТЮНУ ЗАЛЕЖНО ВІД ГЕНОТИПУ СОРТУ

Глюдзик-Шемота М.Ю.

*ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. А. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна*

Виробництво тютюну та тютюнових виробів є однією з важливих галузей аграрно-промислового комплексу.

Основу сучасного посадкового матеріалу для скоростиглих гібридів тютюну складають ранньостиглі і середньоранні сорти вітчизняної й зарубіжної селекції. На відміну від інших груп скороспілості ранньостиглий матеріал представлений порівняно невеликою кількістю зразків, що утрудняє селекцію скоростиглих гібридів і вимагає розгортання широкомасштабної і ефективної роботи по виведенню такого посадкового матеріалу.

Селекція скоростиглої гетерозисної групи гібридів починалася з інтродукції і народної селекції скоростиглих сортів і популяцій в кожній конкретній ґрунтово-кліматичній зоні, внаслідок чого отримано багато сортозразків, що важливо для сучасної селекції.

Формування колекції сортів тютюну в Україні розпочато з 1994 року і зараз генофонд нараховує 419 сортозразків вітчизняного та інтродукованого походження. Аналізуючи наявний матеріал встановлено, що за біологічним статусом зразки різного походження і різних груп продуктивності. Сорти у базовій колекції Національного генетичного фонду займають 74% (208 шт.), лінії – 16,7% (47 шт.), популяції 5% (14 шт.), сорти гібридні 1,1% (3 шт.) та гібриди-апомікти 3,2% (9 шт.).

Важливим показником при доборі пар для схрещування, особливо у гетерозисній селекції є високий прояв кількісних ознак, які добре закріплюють гетерозис у тютюну. Аналізуючи походження зразків базової та колекції Закарпатської державної сільськогосподарської дослідної станції встановлено досить низький рівень продуктивності інтродукованої колекції та різний прояв продуктивних ознак сортів власної селекції. З метою виділення сортів донорів господарсько-цінних ознак після оцінки комбінаційної здатності кращих експериментальних гібридів нами проведена детальна оцінка вихідних форм для виявлення стабільності прояву ознак та їх адаптивності.

Основною кількісною ознакою є кількість технічних листків. Тому при проведенні оцінки за проявом цієї ознаки встановлено, що у порівнянні зі стандартом – Соболчський 33, у якого 20,8 листків придатних для збирання, перевищують ці показники лише Спектр (25,9 шт.), Бравий 200 (23,8 шт.), Берлей 7 (23,6 шт.) та Берлей 9/10 23,2 листка придатних для збирання. У результаті аналізу розкриття продуктивності сортів упродовж трьох років встановлено, що стабільними ознаками володіє сорт – стандарт Соболчський 33, Бравий 200 та Жовтолистний 36. Високою пластичністю за роки досліджень характеризуються сорти Берлей 7 та Берлей 9/10. Досить стабільною ознакою є довжина і ширина листка, а висота рослин і кількість листків досить мінливі і залежать не тільки від погодних умов, але і від особливостей сорту та його рівня адаптивності.